

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

**ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
- ПРИПОВЕДНИ ПОСТУПЦИ У КРАТКИМ ПРИЧАМА ЕН БИТИ**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовано комисију Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду, 21. јун 2013.</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: др Аријана Лубурић Цвијановић, доцент за ужу научну област Англистика (Наука о књижевности), Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, 28. 3. 2013, председница комисије др Марија Грујић, научни сарадник за ужу научну област Општа књижевност и теорија књижевности, Компаративне студије рода, 2. 11. 2011, Институт за књижевност и уметност, Београд др Владислава Гордић Петковић, редовни професор за ужу научну област Енглеска и америчка књижевност, 3. октобар 2008, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, менторка</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Нада, Војислав, Бузацић Датум рођења, општина, држава: 15.10.1983. Шабац, Србија</p> <p>Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Филолошки факултет Универзитета у Београду, дипломирани филолог енглеског језика и књижевности – master, тема <i>The Deceptive Realism of Greenland in the Novels <u>The Heart of the Matter</u>, <u>Our Man in Havana</u> and <u>The Human Factor</u></i></p> <p>Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2009, Докторске студије Језик и књижевност</p> <p>Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: Филолошки факултет Универзитета у Београду, Енглески језик и књижевност, <i>The Deceptive Realism of</i></p>

Greenland in the Novels *The Heart of the Matter*, *Our Man in Havana* and *The Human Factor*.

Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Енглески језик и књижевност

III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

ПРИПОВЕДНИ ПОСТУПЦИ У КРАТКИМ ПРИЧАМА ЕН БИТИ

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација Наде Бузацић састоји се од 6 поглавља и дужине је од 217 страница. На самом почетку, после садржаја, налазе се апстракти на српском и енглеском језику иза којих следе појединачна поглавља дисертације. Сва поглавља подељена су на одељке са поднасловима. Увод (15-30) обухвата потпоглавља о Ен Бити као ауторки и краткој причи као књижевном жанру; поглавље „Књижевни утицаји претходних генерација на прозу Ен Бити“ (30-49) обухвата мање целине које анализирају утицај Рејмонда Карвера, Ернеста Хемингвеја и Јудоре Велти на кратке приче Ен Бити. Поголавље „Теоријски оквири за анализу кратких прича Ен Бити“ (49-104) састоји се од пет потпоглавља и тематски је најразуђенији део тезе, будући да обухвата представљање наратологије Симора Четмена, преношење говора и мисли у књижевном тексту, теорија Жерара Женета о приповедном времену, теорију приповедања Кете Хамбургер и наратолошке теорије Мике Бал. Четврто поглавље (104-167) обухвата анализу корпуса прича, делећи приче Ен Бити на оне о љубави, пријатељству, прихатању прошлости и сазревању. Пето поглавље (167-205) анализира књижевне ликове из теоријске парадигме Мике Бал и Симора Четмена, искушавајући понуђене теоријске моделе на примерима конкретних јунака. Постигнућа у истраживању формулисана су у закључку.

Након поглавља следи списак цитиране примарне и секундарне литературе. Библиографија броји 107 референци. Истраживање је изведено на корпусу изабраних кратких прича америчке књижевнице Ен Бити које су објављиване од 1976. године до данас.:

Целокупан текст докторске дисертације предат је и у електронској верзији.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Предмет истраживања рада кандидаткиње Наде Бузацић били су приповедни поступци које користи савремена америчка списатељица Ен Бити у својој краткој прози – кратким причама које је писала у периоду од 1976. године до данас и објавила у девет књига. Ова докторска теза анализира је какве приоритете поставља ауторка када је реч о темама, профилу приповедача, времену приповедања и дешавања, приповедној фокализацији, језику, мотивима и јунацима, како њена поетика утиче на структуру и значење приче и у каквом су односу форма и садржина приче. Посебну специфичност ове анализе представља чињеница да је реч о минималистичкој прози у којој је тежиште пажње на тривијалним догађајима из свакодневног живота обичних људи. Тон кратких прича Ен Бити је суздран и привидно равнодушан, композиција једноставна, сиже сведен, ликова је мало, нису детаљније представљани и припадају унапред утврђеним парадигмама својстава, како их је дефинисао теоретичар прозе Симор Четмен. Парадоксално, овај брижљиво одабрани минимум показује се као врло ефикасно средство за преношење и анализу догађаја, бављење темама криза и конфликта и постизање ефекта сугестивности. Роберт Беука поставља тезу да се Битијева са својим кратким причама надовезује на рану прозу минималистичког предзнака, какву налазимо код Хемингвеја, и даје занимљиве основе за поређење ова два аутора, и ауторка у раду прилаже аргументацију тог става. Када је реч о самом жанру кратке приче, домета и граница ове књижевне форме, Мартин Скофилд нуди исцрпно истраживање о еволуцији кратке приче у Америци, а посебно истиче концепт по ком и идеја постаје јунак (*idea as a hero*), како би указао на то да кратком причом доминира једна водећа идеја која остаје упамћена као слика у истој мери у којој се памти и као идеја, те тако ауторка рада илуструје и ту тезу као релевантну.

Приповедни поступци које употребљава Ен Бити кореспондентни су са поступцима који се користе у филму и фотографији, па ће тако и један део рада бити посвећен визуелизацији нарације и присутности слика и фотографија као покретачу радње или генератору тумачења. У овакве поступке превасходно спадају јукстапозиција, визуелизација нарације, изостављање и метонимијско померање уз помоћ објективних корелатива. Објективни корелативи, како у анализи објашњава ауторка тезе, представљају важне елементе у краткој причи Битијеве јер истовремено обављају две функције: указују на емоционална стања јунака и омогућавају да се приповедање одвија иако су приповедачаevi коментари изостављени. Испоставља се да је за Ен Бити карактеристично то што користи метонимију уместо много чешће коришћене метафоре и да употребљава слике не као симболе, већ као везивне нити које дају кохерентност њеном најчешће нелинеарном приповедању.

Докторска теза Наде Бузацић дефинише, описује и образлаже приповедне поступке на којима почива кратка проза Ен Бити користећи се богатом палетом наратолошких теорија и показује да је минималистички мото „мање је више” оправдан када је реч о приповедним поступцима које она користи у својим кратким причама, јер се ради о прози у којој изостављање, елизије и лакуне на плану приповедања, језика и изградње ликова, парадоксално, за резултат има богатство дејства и сугестивности, као и појачавање наративних ефеката. Чеховљевска сведеност приповедања и недостатак динамике на махове остављају читаоца у илузији да се у причи ништа не дешава, али, како показује анализа ауторке тезе, управо непретенциозно и сведено приповедање открива богатство значења.

Ауторка докторске дисертације се у анализи приповедне прозе Ен Бити, корпуса кратких прича који (у укупно девет књига) запрема највећи део њеног опуса, користи методама дубинске анализе текста, наратолошким теоријама Франца Штанцела, Кете Хамбургер,

Жерара Женета, Симора Четмена и других наратолога, са циљем да аргументовано представи домете минималистичке прозе, једне тенденције у америчкој књижевности која је очита у различитим периодима историје књижевности, од дела Стивена Крејна па преко Хемингвеја до Карвера, Апдајка и Чивера, али тек седамдесетих година 20. века постаје артикулисана поетика кратке приче.

Књижевни утицаји претходних генерација на прозу Ен Бити које кандидаткиња издваја су преваходно утицаји прозе Рејмонда Карвера, Ернеста Хемингвеја и Јудоре Велти. Док је Хемингвејев структурни образац Битијева преузела као најбољи потенцијал за испитивање принципа антитезе, опозиције, конфликта и контраста, од њега је ништа мање баштинила и минималистичке технике као и фигуре синегдохе и метонимије. Битијеву са Рејмондом Карвером повезује опредељење за минималистичко, премда до њега долазе из различитих поетичких исходишта, као и различитих економских и културних окружења, но обоје, како указује кандидаткиња, уједињују реалистичку технику и одређену врсту постмодернистичког формалног експеримента који, за разлику од метафикције, не полази од принципа обиља већ од принципа редукције.

Најопсежнији део тезе обухвата дефинисање теоријског оквира анализе: представљање наратологије Симора Четмена, теорије Жерара Женета о приповедном времену, теорију приповедања и типологију приповедача Кете Хамбургер, Џонатана Калера и наратолошке теорије Мике Бал. Ауторка тезе брижљиво и детаљно рашчлањује Четменов систем поделе врста приповедача, читалаца, тачки гледишта, поступака преношења мисли и говора, представља дистинкцију на приповедача у првом и оног у трећем лицу Кете Хамбургер, као и појмове фиктивног и фингираног, поделу Миеке Бал на текст, причу и фабулу, а нарочито је детаљно осветљен појам фокализације. Све теорије су изложене да би постале функционални оквир за анализу и класификацију корпуса прича у четвртном поглављу, где ауторка тезе дели кратке приче тематски, на оне о љубави, пријатељству, прихатању прошлости и сазревању. Корпус анализе чине четрдесет и четири приче, поглавито из две збирке, *Тамо где ме будеш нашао* (1986) и *Лудости* (2005), али од тога је осамнаест прича разасуто по другим збиркама и часописима. Анализа прича полази од поставке да постоји јасна парадигматичност ликова и ситуација, да се теме циклично смењују, али исто тако и мотиви, слике и симболи. Бузацићева анализира појединачне приче које су најбољи примери експликације одређених мотива, породице, пријатељства, прихватања прошлости, сазревања или пак мотива куће, ком се посвећује цело једно потпоглавље. Пето поглавље анализира књижевне ликове из теоријске парадигме Мике Бал и Симора Четмена, искушавајући понуђене теоријске моделе на примерима конкретних јунака, формалистичке и структуралистичке теорије лика, с циљем да истражи порекло и функцију књижевног јунака као наративне инстанце. Детаљна анализа неколико изабраних прича позабавиће се посебно и представљањем родних идентитета и маргинализованих група (хомосексуалци).

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Бузацић Николајевић, Нада. „Мапирање маргина савремене Америке у романима *Месечева палата* и *Човек у мраку* Пола Остера”. *Језик, књижевност, маргинализација*. Зборник радова. Књижевна истраживања. (Ниш, 2014). 329-338. **М 14**

Рад приказује постмодерне картографије које Пол Остер исцртава у романима *Месечева палата* и *Човек у мраку*, у духу критичких разматрања истраживача као што су Брајан Царвис, Денис Бароун и Линда Хачион. Остер осветљава друштвене, политичке и етничке маргине савремене Америке и деконструише бинарну опозицију Америка - Други, критички преиспитујући општеприхваћене вредности савременог друштва.

Buzadžić, Nada. “Narrative Strategies in Ann Beattie’s Short Fiction”. (Proceedings of the

HUSSE 10 Conference, у штампани)

Циљ рада је да представи приповедне поступке који су најзаступљенији у кратким причама Ен Бити објављеним у збиркама *Тамо где ме будеш нашао* и *Лудости* и да утврди сличност приповедних стратегија Битијеве са поступцима који се користе у филму и фотографији. У овакве поступке спадају јукстапозиција, визуелизација нарације, изостављање и метонимијско померање уз помоћ објективних корелатива. Објективни корелативи истовремено обављају две функције: указују на емоционална стања јунака и омогућавају да приповедање тече иако су приповедачеви коментари изостављени. Ен Бити користи метонимију уместо много чешће коришћене метафоре и употребљава слике не као симболе, већ као везивне нити које дају кохерентност њеном приповедању.

Бузацић Нада. „На граници између традиционалне штампе и дигиталног текста у ери виртуелне културе: хипертекстуални роман *Кућа листова*”. Шести међународни интердисциплинарни симпозијум *Сусрет култура*. Зборник радова. Књига 1. Универзитет у Новом Саду. (Нови Сад, 2013). 29-38 **М 14**

Рад разматра развој интернета као медија хипертекста и однос традиционалне штампе и дигиталног текста у ери савремене виртуелне културе кроз анализу хипертекстуалног романа *Кућа листова* америчког писца Марка Данијелевског, ослањајући се на студије Николаса Негропонтеа, Џорџа Лендоа, Соње Хаглер и других истраживача. *Кућа листова*, као нови облик штампаног хипертекста, указује на ограничења и предности оба медија и потцртава немогућност јасног раслојавања текстова на штампане и дигиталне.

Бузацић, Нада. „The Deceptive Realism of Greenland in the Novels *The Heart of the Matter*, *Our Man in Havana* and *The Human Factor*”. *Proceedings of the HUSSE 10 Conference: HUSSE10-LitCult* (Debrecen: Hungarian Society for the Study of English, 2011). 94-100. **М 33**

Британски писац Грејам Грин створио је у својим романима свет који одликују отуђеност јунака, притисак система на појединца и опште неповерење. Овај свет је од критичара добио име Гринленд. Као резултат Гринове методе утапања реалних чињеница у општеприсутно осећање патње, несреће и надоласеће катастрофе, граница између стварности и имагинације у његовим романима бледи и на крају нестаје, те стога говоримо о варљивом реализму Гринленда. Будући да су, по Грину, имагинација и интуиција много важније од објективног приказивања, у његовом делу оно што је обично, маргинализовано и трећеразредно поприма дубље, готово алегоријско значење, што анализа романа *Суштина ствари*, *Наш човек у Хавани* и *Људски фактор* настоји да покаже.

Бузацић, Нада. „Религиозни мотиви у поезији Ленарда Коена”. Зборник радова са IV научног скупа младих филолога Србије *Савремена проучавања језика и књижевности*. Година IV/Књ. 2 (Крагујевац, 2013). 337-346. **М 63**

Рад представља покушај анализе религиозних мотива у неким од најпознатијих песама канадског песника, писца и певача, Ленарда Коена, уз настојање да се осветли улога религије и духовности у његовом животу. Коенова поетска енергија је контроверзна, будући да се његове песме крећу у сфери онога што Лорка назива поезијом инспирације, која се ослања на сопствену песничку логику супротстављену интелекту и прихваћеном поретку ствари. Религиозне слике у Коеновој поезији преплићу се са сликама љубави, које често прерастају у еротске слике, као и са метафорама и алегоријама рата. Коен се не устручава да доведе религиозно и телесно у тако блиску везу зато што су за њега духовна и романтична љубав идентичне и подједнако искупујуће. Истине до којих долази дубоко су личне и самоиспитивачке, а концентрисане су око његовог веровања да је Бог иманентан и да Дух прожима све, чинећи светим чак и оно што је ниско. Рад указује да Коен у својој поезији настоји и успева да постигне префињену равнотежу између световног и духовног.

Бузацић Нада. „Стварност и фикција у роману *Искуљење* Ијана Макјуана”. *Савремена проучавања језика и књижевности*. Зборник радова. Година V. Књига 2. (Крагујевац, 2014). 271-277. **М 33**

Рад се бави односом стварности и фикције у Макјуановом роману *Искуљење*, уз кратак осврт на третирање односа ова два концепта од романтизма до постмодерне. Рад даје одговор на питање зашто је однос стварности и фикције динамичан однос два комплементарна концепта. Као ослонац за анализу, коришћене су теорије Линде Хачион, Михаила Бахтина, Клаудије Шемберг и других истраживача.

Неке од техника које Остер користи како би обликовао свој текст јесу снажни импулси ка брисању самог себе, давање централног места различитим облицима отпада, поигравање жанровима уз интезивну експлоатацију жанра алтернативне историје.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Стваралаштво Ен Бити може да се подели у две фазе: у првој, емотивно дистанцираној и карактеристичној по кратким декларативним реченицама и одсуству описа и експликација, форсира се минималистички стил и израз. У другој фази настају приче издашније садржајем, богатијег вокабулара, са више пластичности у карактеризацији. Оне доносе и изванредан тематски заокрет: док се у раном периоду, како запажа кандидаткиња, Ен Бити бавила представљањем сложених пријатељских и љубавних односа, у каснијој фази тема постаје породица, брига за потомство и свест о протицању времена, што је нарочито уочљиво у збирци *Лудости* (2005). Кандидаткиња на анализи корпуса од укупно 44 приче Битијеве из различитих раздобља њеног стваралаштва констатује да је једино минимализам тематског узорка стално присутан: сведен број ликова, минимална експозиција, штура радња и заплет. Последица употребе минималистичких средстава видљива је у чињеници да приче мало тога чињеничног откривају а наговештавају читаву палету амбивалентних ставова и утисака, претварајући тумачење у процес разоткривања тајни које пружају постојан отпор свакој врсти тумачења. У прози Ен Бити преовлађује екстернализовано виђење радње, комбинација нулте и спољашње фокализације, повремено је присутан и свезнајући приповедач, више као изузетак него као правило, а експозиција се не реализује у традиционалном облику већ се користи оно што Мике Бал назива споредним путевима: ретроспекција и евоцирање сећања, којима се усложњава временска структура приповедања.

Анализа приповедне перспективе указује да се тзв. прикривени приповедач (по класификацији С. Четмена) више бави анализом јунака и њиховог унутрашњег живота него приповедач у првом лицу, који би требало по свим правилима приповедања да смањује дистанцу између читаоца и приповедања. Теорија фокализације Жерара Женета показала се применљивом утолико што приче Ен Бити потврђују тезу овог наратолога о недоследности фокализације, која је обележена тиме што приповедач по дефиницији увек има дубљи увид у приповедану реалност него што показује. Одсуство линеарног приповедања у први мах је не приметно због тога што, како указује кандидаткиња, визуелизација преузима улогу везивног ткива у нарацији, јер понављање слике неког предмета или призора појачава структуру и композицију приче.

Технику сведеног нелинеарног приповедања поткрепљује адекватна карактеризација: јунакиње добровољно пристају на маргинализованост, не ону у социјалном или економском значењу те речи, већ одустају од преузимања иницијативе у сопственим животима, одбијају промене, преокрете и дугорочна решења зато што их инхибира емотивна рањивост. Рањивост прикрива тон ироније и настојања на објективности тамо где

јунакиње приповедају у првом лицу.

Ауторка тезе релевантност прозе Ен Бити види у томе што се она бави људском интимом као дубоко универзалном темом, а не друштвено ангажованим темама. Ипак, како констатује кандидаткиња, уроњеност ове прозе у савремени тренутак Америке и њена усредсређеност на културно, социјално и историјско окружење ликова даје могућност даљег истраживања ове прозе, чија је релевантност у корпусу америчке књижевне традиције већ потврђена.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња ма Нада Бузацић је значајком применом нараторских теорија Кете Хамбургер, Жерара Женета, Симора Четмена и других истражила све аспекте приповедања у краткој прози Ен Бити, формирајући тако методолошко-формални оквир за истраживање кратке приче као специфичног прозног жанра.

Градећи врло суверено и сигурно теоријски оквир за анализу корпуса кратких прича Битијеве и темељито га образлажући, кандидаткиња демонстрира стечено умеће анализе књижевног текста и доказује компетентност, испољава систематичност, завидан дар књижевне анализе и висок степен стручности у области савремених нараторских критичких пракси. Резултати истраживања ма Наде Бузацић представљени су у складу са очекиваним захтевима и критеријума науке о књижевности и њене методологије, и у потпуности одговарају критеријумима које пред докторанда поставља израда докторске дисертације.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме **да**

Да ли дисертација садржи све битне елементе **да**

По чему је дисертација оригиналан допринос науци: Допринос ове дисертације огледа се у за српску американистику пионирском али темељном и озбиљном подухвату анализе приповедних поступака у прози Ен Бити из перспективе богате интерпретативне лепезе метода и приступа које нуди нараторологија као књижевнотеоријска дисциплина.

Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања

У докторској тези нема методолошких недостатака који би утицали на резултат истраживања или коначну структуру текста, а мање интервенције на тексту рада уследиће

приликом припреме рукописа за штампу, укључујући ту и језичке и стилске корекције.

X ПРЕДЛОГ: На основу укупне оцене изнесене у овом извештају, комисија предлаже да се докторска дисертација **НАРАТИВНИ ПОСТУПЦИ У КРАТКИМ ПРИЧАМА ЕН БИТИ** прихвати, а кандидаткињи ма Нади Бузацић одобри одбрана

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

др Аријана Лубурић Цвијановић,
председница комисије

др Марија Грујић

др Владислава Гордић Петковић

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.